

Op pelgrimsreis

NAAR SANTIAGO DE COMPOSTELA

Foto: Jan de Hoon

In 2010 valt de naamdag van de apostel Sint Jacob op een zondag. Het is daarom een heilig jaar. Naar verwachting zullen tweehonderd-duizend pelgrims deze gebeurtenis aangrijpen om op bedevaart te gaan naar Santiago de Compostela. Bij de meeste pelgrims is de palster, de pelgrimsstaf, inmiddels vervangen door een telescopische wandelstok of door een tweewieler. Maar het avontuur van het afleggen van de eeuwenoude pelgrimsroute naar het noordwesten van Spanje is nog altijd gebleven.

In de negende eeuw wordt aan de westkust van Spanje een graf ontdekt waarvan men aanneemt dat het het graf van de apostel Jacobus - één van de discipelen van Jezus - is.

Ter plekke wordt een bedehuis gebouwd, waaromheen zich een snelgroeiende christengemeenschap vestigt. Zo wordt de kiem gelegd voor een nieuwe stad: Santiago de Compostela (San Iago is Spaans voor Sint Jacob). Aan het graf worden allerlei wonderen toegedicht en de verering van de apostel

brengt enorme mensenmassa's op de been, die vanuit alle uithoeken van Europa te voet naar Santiago de Compostela trekken. In de middeleeuwen is de stad het belangrijkste christelijke bedevaartsoord - na de Sint-Pieter in Rome en Jeruzalem.

Anno 2009 bezoeken jaarlijks nog steeds miljoenen mensen Santiago de Compostela. Slechts honderd-duizend daarvan mogen zich pelgrim noemen. Zij hebben de laatste honderd kilometer te voet of de laatste tweehonderd kilometer met de fiets of te paard afgelegd. Dat zijn de door de katholieke kerk enige erkende manieren van pelgrimage. Echte *peregrinos* ('Zij die door het veld gaan') gaan nog een stapje verder en starten vanaf hun woonplaats.

Waarom maken mensen een bedevaartstocht? Wie minimaal de vereiste honderd kilometer heeft afgelegd, heeft volgens het katholieke geloof recht op strafvermindering na de dood. In een heilig jaar kunnen alle pelgrims zelfs rekenen op een volle aflaat, waarmee alle zonden worden vergeven. Pelgrims van tegenwoordig hebben steeds minder een religieuze drijfveer. Ook onder langeafstandswandelaars is het

afleggen van de bedevaartsrouten, kortweg de Camino, populair. Toch gaat het bij de meesten van hen niet alleen om de fysieke uitdaging, de ontmoetingen met andere pelgrims en al het moois dat er onderweg te zien valt. In plaats van een zoektocht naar het geloof in God, is de bedevaartstocht meer verworven tot een innerlijke zoektocht. Hiervoor blijkt de weg belangrijker dan de bestemming.

Voor de pelgrims die na dagen, weken of zelfs maanden wandelen of fietsen aankomen op Plaza Obradoiro in Santiago zit de reis erop. Nadat de *Credencial del Peregrino* (pelgrimspas) voor de laatste keer is afgestempeld, ontvangen ze de *Compostela*: een oorkonde waarop staat dat de pelgrimstocht 'in goede geest' is volbracht. Na het bijwonen van de pelgrimsmis, die iedere dag in de kathedraal wordt gehouden ter ere van de apostel Jacobus, kunnen ze weer naar huis. Pelgrims die hier eeuwen geleden aankwamen waren pas op de helft van hun reis. Zij moesten ook weer lopend terug.

“In plaats van een zoektocht naar het geloof in God, is de bedevaartstocht meer geworden tot een innerlijke zoektocht.”

Info

Het vertrekpunt om de laatste honderd kilometer wandelend af te leggen is Sarria. Fietsers vertrekken vanuit Ponferrada om aan de pelgrimseis van tweehonderd kilometer te voldoen. Andere populaire vertrekpunten zijn St. Jean Pied-de-Port in de Franse Pyreneeën of de Abdij van Roncesvalles in de Spaanse Pyreneeën. Gele pijlen markeren deze achthonderd kilometer lange route naar Santiago de Compostela. Wandelaars lopen hier gemiddeld vier weken over. Zoals er meerdere wegen naar Rome leiden, bestaat ook Camino de Santiago uit meerdere routes. Steeds meer van die eeuwenoude wegen worden nu opnieuw beschreven en bewegwijzerd. Start je in Nederland, dan heb je een tocht van circa 2500 kilometer voor de boeg, waar je lopend vier maanden voor uit moet trekken. Pelgrims op pedalen kunnen in ruim een maand Santiago de Compostela bereiken. Al in de twaalfde eeuw schreef een monnik een gids waarin tot in detail de beste routes door Frankrijk en Spanje werden beschreven en de beste plaatsen om te overnachten. Tegenwoordig is het Nederlands Genootschap van Sint Jacob de belangrijkste bron van informatie bij de voorbereiding van de bedevaartstocht. Behalve voor informatie kun je hier ook terecht voor de pelgrimspas. Op vertoon van de pelgrimspas kun je tegen een bescheiden vergoeding terecht in de Spaanse *refugios* en krijg je bij aankomst, mits voorzien van de juiste stempels, een Compostela overhandigd. www.santiago.nl

PELGRIMEREN IN NEDERLAND

Om kennis te maken met pelgrimeren zijn er in Nederland diverse bedevaartroutes. Veelal fungeren deze routes als aanlooproute van de Camino naar Santiago de Compostela. Heb je de smaak te pakken, dan kun je doorlopen tot je in het noordwesten van Spanje aankomt.

PELGRIMSPAD

Het Pelgrimspad (LAW 7) is een afwisselende wandelroute dwars door Nederland. Onderweg kom je langs veldkruisen op plaatsen met een speciale betekenis en kapelletjes waar in het verleden wonderen zouden hebben plaatsgevonden. In het Belgische Visé sluit de route aan op de Camino. **Traject:** Amsterdam - Maastricht
Lengte: 449 km
Hoe: Te voet
www.wandelnet.nl

JACOBSPAD

Onderdeel van de oude pelgrimroute is het Jacobspad. Het pad loopt van Uithuizen in Groningen naar het Overijsselse Hasselt. Het is een tocht door het weidse Groninger landschap en het meer beschutte, afwisselende Drenthe

naar de provinciegrens met Overijssel. **Traject:** Uithuizen - Hasselt
Lengte: 205 km
Hoe: Te voet of fiets
www.jacobspad.nl

JABIKSPAAD

Symbolisch bestaat er geen beter startpunt om de pelgrimroute te beginnen dan in Sint Jacobi-parochie. Vanuit dit dorp, dat rond 1500 in Friesland werd gesticht, voert het Jabikspaad (Fries voor Jacobspad) naar Hasselt in het noorden van Overijssel. **Traject:** St. Jacobiparochie - Hasselt
Lengte: 150 km
Hoe: Te voet of fiets
www.jabikspaad.nl

CAMINO DES PAYS-BAS

Deze pelgrimsweg der Lage Landen is ontworpen door het Nederlands Genootschap van Sint Jacob. Het is een mooie trainingstocht voor de echte Camino, maar ook gewoon een leuke manier om de Randstad te ontdekken. **Traject:** Haarlem - Schiedam
Lengte: 118 km
Hoe: Te voet
www.caminodespaysbas.nl

De bedevaartstocht wordt afgesloten met het bijwonen van de pelgrimsmis in de kathedraal van Santiago de Compostela.

PELGRIM JAN DE HOON

Jan de Hoon (43) liep driemaal vanuit St. Jean Pied-de-Port in de Franse Pyreneeën naar Santiago de Compostela. Hij mag zich dus met recht een echte pelgrim noemen. Wat drijft hem om tot driemaal toe achthonderd kilometer te gaan lopen?

Was één keer lopen niet genoeg?

Blijkbaar niet. Ik kwam in aanraking met de Camino toen ik in 2004 op doorreis was in Spanje. Ik ontmoette voor het eerst pelgrims in Roncesvalles en dacht: dat wil ik ook een keer doen. Mijn eerste pelgrimstocht in 2005 heeft voor een verandering in mijn leven gezorgd. Toen ik terugkwam in Nederland ben ik als schrijver en journalist aan de slag gegaan. In 2007 ben ik teruggegaan om de verhalen van de andere pelgrims op te schrijven. Iedereen die de Camino loopt, heeft daarvoor zijn eigen beweegredenen en een uniek verhaal te vertellen.

Wat is de magie van de Camino?

Eigenlijk is de route van de Camino niet heel speciaal. Het landschap is niet bijzonder mooi en het pad niet overdreven moeilijk. Maar op één of andere manier kom je als een ander mens in Santiago aan. Of je nu gelovig bent of niet. Je wandelt achthonderd kilometer, waarin je alle tijd hebt om na te denken en te luisteren naar anderen. Dat raakt je en brengt veel mensen dicht bij zichzelf. Je moet je daarvoor wel durven openstellen.

Jaarlijks lopen honderdduizend mensen naar Santiago. In 2010 misschien wel tweehonderdduizend. Is de route niet platgetreden?

Nee, dat ligt eraan of je openstaat voor wat je op je weg tegenkomt. De eerste keer had ik een routeplan gemaakt, zodat ik precies wist hoeveel kilometer ik dagelijks zou lopen en waar ik zou overnachten. Al na twee dagen liet ik deze planning los. Dan kun je veel meer genieten en maakt het niet uit waar je 's avonds uitkomt.

De route wordt zelden in de winter gelopen.

Toch heb jij dat één keer gedaan. Waarom?

De pelgrims die je onderweg tegenkomt, brengen de route tot leven. In de winter zijn er nauwelijks pelgrims. Daarom stelde ik mezelf de vraag hoe ik de Camino dan zou ervaren.

En?

Het is heel raar om in een slaapzaal te slapen met tweehonderd lege bedden om je heen. Of om alleen te wandelen en te eten. Ik miste al heel snel de mensen en hun verhalen. Daardoor ben je veel meer met jezelf bezig en is het mentaal veel zwaarder.

Heb je tips voor aspirant-pelgrims?

Gewoon doen. Natuurlijk, enige voorbereiding is belangrijk, maar als je het zwaar hebt zijn er onderweg altijd mensen die je helpen. Loop bijvoorbeeld eens een pelgrimspad in Nederland. Dat is een goede manier om te kijken wat een meerdaagse wandeling met je doet.

Wat is de meest gemaakte beginnersfout?

Bijna iedereen neemt te veel mee. Als je achthonderd kilometer moet lopen met een rugzak, scheelt iedere gram. Dat dringt bij de meesten pas door na de eerste dag. In de herberg in Roncesvalles na de eerste etappe is zelfs een bergruimte, waar je spullen kunt achterlaten.

Lopen of fietsen?

Ik ben niet zo'n fietser. Bovendien is fietsen veel individueler. Met wandelen kom je iedere dag dezelfde groep van vijftig, zestig mensen tegen, met wie je vertrokken bent. Dat schept een enorme band die je mijns inziens als fietser mist.

Wat is het verschil tussen de pelgrimsreis van vroeger en nu?

Vroeger was men maanden van huis zonder enig contact met het thuisfront. Door de mobiele telefoon en internet is dat heel anders geworden. Mensen kunnen nu onderweg hun ervaringen delen met de thuisblijvers. Daarmee is het avontuur een beetje weg, omdat je niet meer loskomt van je vertrouwde omgeving.

De Camino bestaat al duizend jaar, wat is de toekomst?

De pelgrimsroute wordt steeds populairder. Cafés en herbergen zitten 's

Foto: Spaans Verkeersbureau

EIGENLIJK IS DE TOCHT NAAR SANTIAGO DE COMPOSTELA HELEMAAL NIET SPECIAAL

zomers vaak overvol. Ik vraag me af hoeveel pelgrims er nog bij kunnen, voordat de route ten ondergaat aan haar eigen populariteit.

Ga je 'm nog een vierde keer lopen?

Zeker. Tijdens mijn laatste pelgrimstocht heb ik me voorgenomen terug te komen als een vriendin van borstkanker zou genezen. Misschien ga ik wel samen met haar lopen.

Over zijn ervaringen en die van zijn medepelgrims schreef Jan de Hoon het boek 'Een pelgrimstocht naar Santiago'. ISBN 9789085703785, te bestellen op www.jandehoon.nl.

Pelgrimeren voor gevorderden

Wereldwijd zijn er meer pelgrimsroutes, die ook voor niet gelovigen een uitdaging zijn.

VIA FRANCIGENA

Een ander belangrijke pelgrimsroute in Europa is de Via Francigena. In het jaar 990 liep bisschop Siegeric in 79 dagmarsen van Canterbury in Groot-Brittannië dwars door Frankrijk en Zwitserland naar Rome. Zijn reisdagboek is het oudst gedetailleerde verslag van een pelgrimsreis in Europa en ligt bewaard in het British Museum in London. De route is heel wat minder platgetreden dan de weg naar Santiago de Compostela, en je zult op sommige trajecten de route zelf moeten uitstippelen.

Waar: Van Groot-Brittannië naar Italië

Traject: Canterbury - Rome

Lengte: 1900 km

Hoe: Te voet

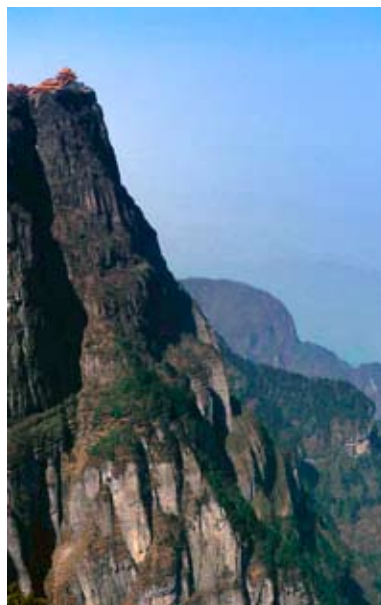
www.viafrancigena.com

www.francigena-international.org

www.pilgrimstorome.org.uk

EMEI SHAN

Emei Shan is één van de vier heilige boeddhistische bergen in China en de bedevaartstocht naar de 3099 meter hoge top is ronduit spectaculair. Onderweg worden vier klimaatzones gepasseerd: van subtropisch aan de voet van de berg tot subalpien op de top. Naast de indrukwekkende natuur - met bamboebossen, duizend jaar oude dennenbossen, vogels en apen - zijn er ook vele boeddhistische kloosters op de berg te bewonderen. De twee verschillende paden die omhoog voeren bestaan vrijwel alleen uit traptreden, dus spierpijn gegarandeerd. Het alternatief is om de kabelbaan te nemen of om je in een draagstoel omhoog te laten dragen, zoals de Chinezen graag doen.

Waar: China, provincie Sichuan

Traject: Van de voet naar de top en weer terug

Duur: minimaal 2 dagen

Hoe: Te voet, draagstoel of kabelbaan

MOUNT KAILASH

De 6718 meter hoge Kailash in Tibet is de bron van de langste rivieren van India: de Indus, de Sutlej en de Brahma-poetra. Vier religies beschouwen Mount Kailash als heilig. De 52 kilometer lange pelgrimstocht rondom de berg is zwaar vanwege de hoogte waarop gelopen wordt (tussen 4300 en 5600 meter) en de barre weersomstandigheden die hier kunnen heersen.

Sommige gelovigen maken het zichzelf extra moeilijk door de tocht in één dag te lopen of prostrerend af te leggen.

Bij iedere stap gaan ze uit eerbied met het lichaam languit op de grond liggen.

Het eenmaal afleggen van deze *kora*, bevrijdt de mens van alle zonden van dit leven. Degene die 108 keer om de berg loopt zal in dit leven volledig verlicht worden.

Het beklimmen van de berg is binnen de vier religies ten strengste verboden en ook het pad mag niet aan de binnenkant worden verlaten.

Waar: West-Tibet

Traject: Rondom Mount Kailash

Lengte: 52 km

Hoe: Te voet

www.htwandelreizen.nl

SHIKOKU

Japans bekendste bedevaartsroute voert langs 88 tempels op het eiland Shikoku. Alle tempels zouden ooit bezocht zijn door de boeddhistische monnik Kukai, oprichter van de Shingon school. De bedevaartsroute is 1200 kilometer lang. Traditioneel legt een *Henro* (Japans voor pelgrim) deze afstand te voet af, maar steeds meer pelgrims 'smokkelen' door (deels) een fiets, auto of openbaar vervoer te gebruiken. Pelgrims zijn vaak herkenbaar aan hun witte kleding, een strohoed en wandelstokken.

Waar: Japan, Shikoku

Traject: Er is geen vaste start of finish, maar veel pelgrims starten bij Mount Koya in Wakayama Prefecture

Lengte: 1200 km

Hoe: Hoe je maar wilt